

BIOTHA

สัมมนาความมั่นคงทางอาหารประจำปี 2562

เรื่อง “รวมพลคนตลาดทางเลือก”

ระหว่างวันที่ 10 – 11 มิถุนายน 2562

ณ โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

1. หลักการและเหตุผล

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนของภูมิภาคอาเซียน การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก นโยบายการพัฒนาประเทศ ปัญหาการรวมศูนย์ของระบบการผลิตและการกระจายอาหาร อายุเฉลี่ยของเกษตรกรที่มีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นต้น ล้วนส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) ซึ่งนับวันจะเป็นประเด็นปัญหาที่ทวีความสำคัญมากขึ้นในสังคมโลก

ปัญหาของการกระจายอาหาร เป็นปัญหาสำคัญเช่นเดียวกับการรวมศูนย์ของการผลิตอาหาร โดยกิจกรรมการตลาดนับวันจะยิ่งถูกผูกขาดอยู่ในมือของทุนขนาดใหญ่ใน กิจการโมเดิร์นเทรดหรือซูเปอร์มาร์เก็ต ทั้งกิจการอีคอมเมิร์ซขนาดใหญ่ก็ขยายตัวเข้าสู่การค้าอาหารมากขึ้นเรื่อยๆ ในประเทศไทย ปัจจุบันโมเดิร์นเทรดมีส่วนแบ่งการถือครองตลาดอาหารเกิน 50 % ร้านสะดวกซื้อมีส่วนการขยายอาหารพร้อมกินประมาณ 75% ขณะเดียวกันเราก็พบว่าตลาดสดตลาดนัดในสังคมไทยยังคงดำรงอยู่และมีการขยายตัวไปตามตรอกซอกซอย อย่างไรก็ตามการตลาดกระแสหลักที่กล่าวมาข้างต้นยังคงไม่สามารถรองรับการกระจายผลผลิตที่มาจากระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรนิเวศ หรือเกษตรอินทรีย์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดเป็นการพัฒนาการตลาดทางเลือก ตลาดเขียวเกษตรกรขึ้น หากจะนับระยะเวลาการพัฒนาตลาดทางเลือกก็เกินกว่ายี่สิบปี ในปัจจุบันการจัดการตลาดทางเลือกรูปแบบต่างๆ เป็นช่องทางส่งต่ออาหารคุณภาพจากแปลงปลูกถึงมือผู้บริโภค สร้างรายได้มั่นคงแก่เกษตรกรที่เข้าร่วม และเปิดพื้นที่เชื่อมโยงเกษตรกรกับผู้บริโภคให้ได้เรียนรู้และสนับสนุนซึ่งกันและกัน

กระบวนการตลาดทางเลือกยังมีข้อจำกัดอยู่มากในการให้บริการ และการเข้าถึงของผู้บริโภค ตลาดสีเขียวเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด การเคลื่อนย้ายผลผลิตอาหารจากระบบเกษตรยั่งยืน มาเปิดตลาดนัดใน กทม.เป็นกิจกรรมที่ใช้ต้นทุนสูง

ในยุคสมัยที่ประชากรไทยเกือบทุกคนใช้สมาร์ทโฟน การพัฒนาใช้ประโยชน์สื่อรูปแบบใหม่ๆ ได้แก่ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งในรูปแบบของเฟสบุ๊ค และไลน์ รวมไปถึงพลังการตลาดอย่าง Viral marketing ที่เป็นการสื่อสารแบบปากต่อปากในโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

และไลฟ์สไตล์ของผู้บริโภคในยุคนี้ มีส่วนช่วยอย่างมากต่อการพัฒนาการตลาด และ กระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค

อย่างไรก็ตาม การขยายตัวของกิจกรรมการตลาดเพื่อกระจายอาหารคุณภาพ ยังเป็นไปอย่างจำกัด ไม่เพียงพอกับการขยายตัวของความต้องการของผู้บริโภค ทั้ง ๆ ที่มีเกษตรกรที่พร้อมปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืนเป็นจำนวนมากหากแต่ยังคงติดเงื่อนไขว่า “จะไปขายที่ไหนอย่างไร” โจทย์สำคัญในการสมัชชาเครือข่ายความมั่นคงทางอาหารในปี นี้ จึงมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนบทเรียนของเครือข่ายด้านตลาดเขียวตลาดทางเลือก เพื่อหาแนวทางในการยกระดับการตลาดทางเลือกให้กว้างขวางอย่างมีนัยสำคัญในระดับสังคม

งานสมัชชาความมั่นคงทางอาหารครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการรวบรวมวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงทางอาหาร โดยเฉพาะประเด็นด้านการค้าการตลาดอาหาร การคาดการณ์สภาวะและแนวโน้มในอนาคตแล้ว สมัชชาวิชาการนี้ยังให้ความสำคัญกับเป็นการถอดสรุปบทเรียนของสมาชิกเครือข่ายความมั่นคงทางอาหาร องค์กรพันธมิตร และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอทางออกในระดับปฏิบัติการ และข้อเสนอสำหรับการขับเคลื่อนทางนโยบายสำหรับหน่วยงานต่างๆ ด้วย ดังนั้นแผนงานขับเคลื่อนความมั่นคงทางอาหารเพื่อสังคมที่มีพันธกิจหลักในการเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารระดับชุมชนจนถึงระดับประเทศจึงจัดประชุมสมัชชาความมั่นคงทางอาหาร ประจำปี 2562 ขึ้น ระหว่างวันที่ 10 – 11 มิถุนายน 2562 ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ 3 (ชั้น 4) โรงแรมเซ็นทรา ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และพัฒนากลไกการสร้างความมั่นคงทางอาหารระดับพื้นที่ เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ และนำเสนอทางเลือกเชิงนโยบายจากกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมบนพื้นฐานเรื่องสิทธิและประชาธิปไตยด้านอาหารที่ประชาชนพึงมี

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเป็นเวทีสาธารณะนำเสนอสถานการณ์ด้านการค้า การตลาดอาหาร

2.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอกระบวนการตลาดทางเลือก ที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนารายได้ที่ยั่งยืนของเกษตรกร และการเข้าถึงอาหารคุณภาพมีความปลอดภัยของผู้บริโภค

2.3 เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดกลไกการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่ม องค์กร หน่วยงาน และภาคีเครือข่ายชุมชนต่างๆ ในการสนับสนุนส่งเสริมความมั่นคงทางอาหาร การอนุรักษ์ และฟื้นฟูฐานทรัพยากรอาหารและทรัพยากรพันธุกรรม โดยเชื่อมโยงข้อมูลและศักยภาพของพื้นที่สู่กระบวนการหนุนเสริมนโยบายสาธารณะตามระบอบประชาธิปไตย

3. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมสมัชชาความมั่นคงทางอาหารประมาณ 400 คน ประกอบด้วย

3.1 เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือองค์กรชุมชนที่เกี่ยวข้องกับอนุรักษ์ พัฒนา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพันธุกรรม การผลิตที่ยั่งยืน และเครือข่ายตลาดเขียวเกษตรกร จำนวน 300 คน

3.2 ตัวแทนร้านค้าขายปลีกขนาดใหญ่ (ห้างสรรพสินค้า) และสมาคมตลาดสด จำนวน 20 คน

3.3 นักวิชาการ และบุคลากรมหาวิทยาลัย ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเกษตรและอาหารทั้งในระดับนโยบายและปฏิบัติการ และ/หรือสร้างเสริมอำนาจของเกษตรกรและชุมชน จำนวน 10 คน

3.4 ตัวแทนหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดหรือกำกับนโยบายด้านการเกษตรและอาหาร จำนวน 10 คน

3.5 ผู้บริโภคและผู้สนใจทั่วไป จำนวน 40 คน

3.6 สื่อมวลชน จำนวน 20 คน

4. รูปแบบและรายละเอียดกิจกรรม

4.1 การนำเสนอข้อมูลและประมวลสถานการณ์ด้านการค้า การตลาดอาหารในระดับสากล และประเทศไทย

4.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “รวมพลคนตลาดทางเลือก” เพื่อเปิดพื้นที่ “Show Share Shop” แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเครือข่ายตลาดเขียว ตลาดทางเลือกรูปแบบต่าง ๆ

4.3 การอภิปรายเพื่อระดมข้อเสนอแนวทางการพัฒนาตลาดทางเลือก

5. วันเวลาและสถานที่จัดงาน

ระหว่างวันจันทร์ที่ 10 - อังคารที่ 11 มิถุนายน 2562 เวลา 09:00 - 16:30 น. ณ โรงแรม เซ็นทรา ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

6. องค์กรร่วมจัด

โครงการขับเคลื่อนนโยบายความมั่นคงทางอาหารเพื่อสุขภาวะและการพัฒนาที่ยั่งยืน มูลนิธิชีววิถี (BioThai) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) โครงการผู้บริโภคและผู้ค้าปลีกขับเคลื่อนตลาดอาหารยั่งยืนในประเทศไทย ในห่วงโซ่อุปทานอาหารทะเล ไข่ กล้าวมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) มูลนิธิการจัดการความรู้และเครือข่ายโรงเรียนชาวนา จ.นครสวรรค์ เครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือก (ประเทศไทย) เครือข่ายกินดีมีสุข จ.พัทลุง โครงการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารชุมชนชายฝั่งอ่าวพังงา โครงการฟื้นฟูคาบสมุทรสติงพระ และโครงการพฤษภพันธุศาสตร์เพื่อความมั่นคงทางอาหาร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กำหนดการสมัชชาความมั่นคงทางอาหารประจำปี 2562
ตอน “รวมพลคนตลาดทางเลือก”

วันที่ 10 มิถุนายน 2562	
เวลา	หัวข้อ
9.00-9.15 น.	กล่าวเปิดโดย ...ทพญ.จันทนา อึ้งชูศักดิ์ ประธานกรรมการกำกับทิศ แผนงานอาหารเพื่อสุขภาวะ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
9.15-9.30 น.	นำเสนอสถานการณ์ทั่วไปด้านความมั่นคงทางอาหาร
9.30-10.45 น.	สถานการณ์ทั่วไปด้านการค้าการตลาดอาหาร การค้าและการตลาดอาหารระดับภูมิภาค และสถานการณ์สากล โดย กิ่งกร นรินทรกุล ณ อยุธยา บทบาทห้างค้าปลีกในประเทศไทยต่อการตลาดอาหารและการจัดการห่วงโซ่อุปทานอาหาร โดย อีริวิทย์ ชัยณรงค์โสภณ Oxfam Thailand ตลาดสด ตลาดนัด ความสำคัญต่อปากท้องของคนไทย โดย เปรมกมล ภูแก้ว นักวิจัยอิสระ
10.45-11.00 น.	พัก/อาหารว่าง
11.00-12.00 น.	เปิดตลาดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ Show Share Shop
12.00-13.00 น.	พัก/อาหารเที่ยง
13.00-14.30 น.	ประชุมห้องย่อย ตลาดเขียวเกษตรกร นำร่องพูดคุยโดย <ul style="list-style-type: none"> ○ ปาณิสรา อุปฮาด ตลาดเขียวขอนแก่น ○ ธนาธิรภัทร์ นวลแก้ว เครือข่ายกินดีมีสุข/ตลาดป่าไผ่สร้างสุข ○ สุธิลักษณ์ ลาดปลาชะ We Market ลำปาง การตลาดผ่านเฟสบุคและไลน์ นำร่องพูดคุย โดย <ul style="list-style-type: none"> ○ ธาวิต ฉายแสงมงคล ฟาร์มฝันปันสุข นครสวรรค์ ○ ระวีวรรณ คริสยาม ผู้จัดการ เดอะบาสเก็ตออฟแกนิคฟาร์ม วิสาหกิจเพื่อสังคม ○ เอกพันธ์ จันทะกี เพจสวนฮักกะผัก ตลาดแบบ platform online และขายห้างสรรพสินค้า <ul style="list-style-type: none"> ○ พลูเพ็ชร สีเหลืองอ่อน กลุ่มเกษตรอินทรีย์สนามชัยเขต ○ สราวุธ วงศ์กาวิน แม่ทาออแกนิก ○ เสาวลักษณ์ ประทุมทอง คนจับปลา Fisher Folk ○ จุฑาทิพย์ ติละพันธ์สิทธิ์ Website Blue Basket บลูบาสเก็ต การตลาดเชิงสถาบันส่งอาหารดีเข้าโรงเรียน โรงพยาบาล <ul style="list-style-type: none"> ○ สามารถ สะกะวี คริวไปไหน

	<ul style="list-style-type: none"> ○ ละออง ศิริชัยพัฒนา นักโภชนาการชำนาญการ หัวหน้ากลุ่มงาน โภชนศาสตร์ โรงพยาบาลปทุมธานี ○ ศศิธร คำฤทธิ์ เชฟน้อยกินเปลี่ยนโลก เชียงใหม่ ○ พอททิพย์ เพชรปรี Health Me
14.30-14.45 น.	พัก/อาหารว่าง
14.45-17.20 น.	<p>มองไปข้างหน้า การตลาดกระแสหลัก & การตลาดทางเลือก</p> <p>ประไพ ทองเชิญ เครือข่ายกินดีมีสุข พัทลุง</p> <p>ฐิติพงษ์ เหลืองอรุณเลิศ เว็บไซต์ Blue Basket แหล่งซื้อขายสินค้าเพื่อสุขภาพ</p> <p>รัฐภัทร์ ศรีจันทร์กัลด์ ผู้อำนวยการมูลนิธินวัตกรรมเกษตรอินทรีย์ไทย</p> <p>สถุณี อาชวานันทกุล นักวิชาการอิสระด้านการเงิน ผู้ก่อตั้งป่าสาละ</p> <p>ชมชวน บุญระหงษ์ วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้</p> <p>ดำเนินรายการโดย จักรชัย โคมทองดี Southern Policy and Advocacy Manager (Food & Climate) Oxfam GB</p>
วันที่ 11 มิถุนายน 2562	
เวลา	หัวข้อ
09.00-9.20 น.	สรุปภาพรวมและปัญหาการตลาดทางเลือก โดย กิ่งกร นรินทรกุล ณ อยุธยา กินเปลี่ยนโลก
9.20 – 10.30 น.	<p>วงเสวนา “ข้อเสนอการพัฒนายกระดับตลาดทางเลือก และแนวทางการร่วมมือ”</p> <p>นันทวัน หาญดี เครือข่าย 304 กินได้</p> <p>นันทา ประสารวงษ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนลานตากฟ้า คลองโยง</p> <p>นพดล มั่นศักดิ์ เครือข่ายโรงเรียนชาวนานครสวรรค์</p> <p>รุ่งสุรีย์ ชัยศร กลุ่มฮักน้ำจาง ลำปาง</p> <p>ธนบูรณ์ สมบูรณ์ Greenery</p>
10.30-11.00 น.	พัก – อาหารว่าง
11.00-12.00 น.	สรุปข้อเสนอ ระดมความคิดเห็นภาคีการทำงานร่วมกัน ดำเนินรายการโดย กฤษฎา บุญชัย มูลนิธิชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

ผู้ประสานงานสมัชชาความมั่นคงทางอาหาร ประจำปี 2562
พรพิมล สิงห์เสม โทร.02-985 3838, 086-883-3435
โทรสาร 02-985 3836 อีเมลล์ pornpimon@biothai.net